

Klagenemnda for offentlige anskaffelser

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Deres ref.

Vår ref.
2026/0354-7

Saksbehandler
Daniel Eidsvåg-Knudsen

Dato
26.06.2026

Avvisning av klage på offentlig anskaffelse

Klagenemndas sekretariat viser til deres klage av 17. februar 2025 på offentlig anskaffelse av isbryter, flytekaier og arkitekttjenester. Vi har besluttet å avvise klagen som uhensiktsmessig for behandling i klagenemnda, jf. forskrift om klagenemnd for offentlige anskaffelser § 9. Grunnen er at klagen klart ikke kan føre frem.

Nedenfor gis en oppsummering av bakgrunnen for klagen og sekretariatets vurdering.

Innledning:

- (1) Tore Fredrik Nilsen (heretter *klager*) fremmet påstand 17. februar 2025 om at Kirkenes Havn Sør-Varanger KF (heretter *innklagede*) hadde begått flere ulovlige direkte anskaffelser i 2024 og 2025. Klagen gjelder innklagedes kjøp av isbryteren «*MS Stark*», gjennomført 17. april 2024, kjøp av flytekaier 12. juni 2025, og kjøp av arkitekttjenester 3. oktober 2025.
- (2) Klagen gjelder en anførsel om ulovlig direkte anskaffelse. I slike saker er det ikke et krav om saklig klageinteresse, jf. klagenemndsforordningen § 13 a første ledd. Klagen er rettidig.

Bakgrunn – kjøp av isbryteren «*MS Stark*»:

- (3) For å holde Kirkenes havn fri for is om vinteren, muliggjøre person- og godstransport, samt sørge for nødvendig beredskap for flåten for øvrig, må Kirkenes havn benytte en isbryter. Innklagedes tidligere isbryter krevde bruk av maskinist med særkompetanse på grunn av fartøyets størrelse. Etter at maskinisten gikk av med pensjon, har det vært utfordrende for innklagede å oppdrive kvalifisert personell. Styret i Kirkenes Havn KF vedtok derfor den 6. september 2023 at den gamle isbryteren skulle selges. Det ble samtidig vedtatt å leie «*Tug Evis*» fra Kragerø Sjøtjeneste AS for isbryting i sesongen 2023/2024.
- (4) Da det ble klart at «*Tug Evis*» ikke skulle kjøpes for videre bruk i Kirkenes Havn KF, tok havneadministrasjonen kontakt med det lokale skipsmeglerfirmaet Solhaug Maritim AS i Kirkenes, med forespørsel om kjøp av fartøy. Solhaug Maritim AS har den 19. mars 2026 gitt en etterfølgende redegjørelse for oppdraget:

«[... Innklagede] engasjerte Solhaug Maritim AS for å bistå med å fremskaffe et fartøy egnet for bruk som isbryter. Oppdraget tok utgangspunkt i en overordnet kravspesifikasjon fra oppdragsgiver. Et sentralt premiss i søket var at fartøyet skulle ha motorstyrke under 1000 hk, der det ikke stilles maskinistkrav, samtidig som det skulle være egnet til isbryting. På bakgrunn av dette gjennomførte Solhaug Maritim AS et målrettet søk i tilgjengelige markeder. Innledningsvis ble aktuelle alternativer i Norge identifisert og formidlet til oppdragsgiver. Parallelt ble vårt etablerte nettverk av skipsmeglere og maritime aktører i Sverige og Finland benyttet for å undersøke ytterligere tilgjengelige fartøy. Gjennom dette arbeidet ble det identifisert et fartøy i Finland som etter vår vurdering kunne være relevant opp mot oppdragsgivers behov. Informasjon om dette fartøyet ble oversendt til [innklagede] for deres vurdering.

Etter at oppdragsgiver besluttet å gå videre med det aktuelle fartøyet, bisto Solhaug Maritim AS med administrative oppgaver knyttet til gjennomføringen av kjøpet. Dette inkluderte, så langt det var naturlig innenfor vårt oppdrag, bistand i forbindelse med dokumenthåndtering og innsending av underlag for innflagging til Norge. Oppdraget ble gjennomført med utgangspunkt i Solhaug Maritim AS sin markedsoversikt og vårt nettverk innen skipsmegling i Norge og Norden.»

- (5) I styremøte i Kirkenes Havn KF 15. mars 2024 ble det orientert om prosessen med Solhaug Maritim AS. Det var flere fartøyer som ble vurdert, herunder «M/S Stark».
- (6) Den 5. april 2024 ble politisk ledelse informert om prosessen for å anskaffe ny isbryter. I saksfremlegget fremgikk blant annet:

«[...] M/S Stark utpekte seg tidlig som et interessant kjøpsobjekt. Fartøyet er bygget i 1975 som et isbrytende losfartøy for det svenske kystverket for bruk nord i Bottenviken. Fartøyet har vært i det svenske kystverkets eie inntil det for et par år siden ble solgt til en privatperson i Finland for bruk som lystfartøy. Fartøyet ligger ikke ute for salg, det er funnet frem til gjennom Solhaug Maritim AS sitt internasjonale meglernettverk. I den innledende dialogen med selger, via nettverket, ble det opplyst at fartøyet var til salgs for 450 000 euro.

[...]

Status som lystfartøy registrert i Finland innebærer at fartøyet må klasses inn i Norge. Solhaug Maritim AS har innhentet informasjon om denne prosedyren, og det er gjennomført innledende samtaler for å gjennomføre innklassingen i Mandal, hvor Sjøfartsdirektoratet har kontor. Informasjon om innklassingsprosedyrer som Solhaug Maritim AS har innhentet tilsier en maksimal kostnad på 700 000 kroner for innklassingen.

På dette grunnlag er det igangsatt forhandlinger om kjøp av fartøyet, med forbehold om styregodkjenning i Kirkenes havn KF. Det ble også inngått formell avtale med Solhaug Maritim AS, hvor det ble avtalt en provisjon på 5% netto kjøpesum, no-cure-no-pay.

Forhandlinger gjennom megler har ledet frem til enighet om en kjøpesum på € 400.000. Med forbehold om styregodkjenning, vil det bli lagt opp til en formell kontraktsinngåelse i mai 2024 [...]

Det styres nå med sikte på at alle kostnader knyttet til kjøpet kan dekkes innenfor avsatt investeringspost for kjøp av isbryter. Posten var opprinnelig på 7.5 mill. kr. Inkl. mva og det

ble brukt 246.000 kr i 2023, slik at det gjenstår 7.254.000 kr. som ramme ved inngangen til 2024»

- (7) I styremøte 16. april 2024 ble det av innklagede vedtatt å inngå avtale om å kjøpe «M/S Stark». Kontrakten ble inngått 17. april 2024. Den endelige kjøpesummen var 397 000 euro.
- (8) Etter inngåelsen av kontrakt, ble det etter hvert gitt følgende opplysninger på innklagedes nettsider:

«[Innklagede] eier og drifter isbryteren «Stark» som kan bestilles for oppdrag. Fartøyet leies ikke ut uten mannskap. Tjenesten utføres etter særskilte forretningsmessige vilkår.

Hvert oppdrag faktureres med klargjøring og oppstart av fartøyet og en time leie. Hver påbegynte time regnes som en full time.

For private terminaler og kaier som ikke inngår i det rutinemessige isbrytningsområdet kan fartøxfører/reder og kai- eller vareeier bestille isbryting for enkelt anledning. Betalingsplikten påhviler rekvirenten.»

Sekretariatets vurdering:

- (9) Konkurransen gjelder anskaffelse av isbryter som har til formål å utnytte et geografisk område for å stille til rådighet sjøhavn for sjøtransportører. Dette innebærer at kontrakten i utgangspunktet følger lov om offentlige anskaffelser 17. juni 2016 nr. 73 (heretter *loven*) og forskrift om innkjøpsregler i forsyningssektorene av 12. august 2016 nr. 975 (heretter *forskriften*), jf. forskriften § 1-7.
- (10) Klager anfører at innklagede har begått en ulovlig direkte anskaffelse ved å ikke kunngjøre konkurranse for kjøpet av isbryteren «M/S Stark». Innklagede bestrider dette ved å henvise til at kjøpet er unntatt etter forskriften § 2-7.
- (11) Det følger av forskriften § 2-7 første ledd første punktum at hverken anskaffelsesloven eller forskriften gjelder for kontrakter som oppdragsgiveren inngår «*med sikte på videresalg eller utleie til tredjeperson*». Dette gjelder såfremt oppdragsgiveren «*ikke har en enerett eller særrett til å selge eller leie ut de ytelser kontrakten gjelder, og andre virksomheter har adgang til å selge eller leie dem ut på samme vilkår som oppdragsgiveren*».
- (12) At kontrakten må ha vært inngått med sikte på «*videresalg eller utleie til tredjeperson*», tilsier at det aktuelle kjøpet også skal kunne utnyttes av andre rettssubjekter enn oppdragsgiveren selv. Kjøp som utelukkende tjener oppdragsgivers behov, faller altså utenfor unntaksregelen. Følgelig må kontraktsgjenstanden etter sin art være noe som kan omsettes og som andre markedsaktører kan tilby, slik at oppdragsgiver i forlengelsen blir en markedsaktør på linje med andre eventuelle leverandører.
- (13) Som påpekt i rettslitteraturen, er formålet med disse vilkårene å sørge for at unntaket for videresalg og utleie ikke omfatter ytelser som det er markedsbegrensninger i adgangen til å selge eller leie ut. Det er i «*[i] slike tilfeller [...] nærliggende at oppdragsgiveren er undergitt de samme kommersielle betingelser som en hvilken som helst annen selger eller utleier av ytelsene, og det er liten risiko for at oppdragsgiveren lar seg lede av andre hensyn enn de rent økonomiske ved innkjøp av det som skal selges eller leies ut*», jf. Kjersti Holum Karlstrøm, Marianne Dragsten, Lars Sørensen, *Forsyningsforskriften. Kommentartutgave,*

§2-7. Unntak for kontrakter som inngås med sikte på videresalg til tredjeperson, Juridika, sist ajourført 01. januar 2024 med videre henvisninger.

- (14) Kontrakten om å kjøpe isbryteren «*M/S Stark*» ble inngått 17. april 2024. Av innklagedes nettside fremgår det at isbryteren kan «*bestilles for oppdrag*». En eventuell utførelse av tjenester skulle gjøres etter «*særskilte forretningsmessige vilkår*». I forlengelsen var det beskrevet at for private terminaler og kaier som ikke inngikk i det rutinemessige isbrytningsområdet, kunne «*fartøysfører/reder og kai- eller vareeier bestille isbryting for enkelt anledning*». Det fremstår etter dette som klart at kjøpet av «*M/S Stark*» i alle fall delvis tok sikte på utleie til tredjepersoner på kommersielle vilkår. Slik klagesaken er opplyst har innklagede ingen enerett til å leie ut isbrytingstjenester, og andre aktører har tilsvarende adgang til å selge slike tjenester.
- (15) Spørsmålet er imidlertid om unntaksbestemmelsen er anvendelig når innklagede også skal benytte seg av isbryteren for å dekke egne behov.
- (16) Det følger av forskriften § 2-7, at oppdragsgiveren må ha inngått kontrakten «*med sikte på*» eksempelvis utleie til tredjeperson. En naturlig språklig forståelse av ordlyden tilsier at det vil være tilstrekkelig for å oppfylle unntaksbestemmelsen at oppdragsgiver – da anskaffelsesprosessen ble innledet – hadde til hensikt å leie ut isbryteren til andre. Det kan av ordlyden ikke utledes et krav om at utleievirksomheten må være det eneste formålet med anskaffelsen.
- (17) Det er på det rene at formålet ved anskaffelsen var todelt. Det ene var å holde Kirkenes havn fri for is om vinteren og det andre var å opptre som en markedsaktør ved å leie ut isbryteren til andre rettssubjekt. Ordlyden i forskriftsbestemmelsen stenger ikke for at kjøp med slike todelte formål kan unntas kunngjøringsplikten. Sekretariatet har på denne bakgrunn kommet til at kjøpet av isbryteren faller innenfor unntaket i forskriften § 2-7. Innklagede var derfor ikke pliktig til å kunngjøre og konkurranseutsette kjøpet av isbryteren.
- (18) Under enhver omstendighet, har sekretariatet kommet til at kjøpet av isbryteren ikke utgjør en ulovlig direkte anskaffelse.
- (19) En ulovlig direkte anskaffelse er «*en anskaffelse som ikke er kunngjort, selv om det foreligger kunngjøringsplikt*», se blant annet merknadene til anskaffelsesloven § 12 i Prop. 51 L (2015-2016). Terskelverdien for kunngjøringsplikt for vare- og tjenestekontrakter, var på kjøpstidspunktet en «*anslått verdi*» på 4,6 millioner kroner ekskl. mva., jf. forskriften § 17-1 første ledd og §§ 5-1 og 5-2. Dette innebærer at dersom kontraktens estimerte verdi oversteg 4,6 millioner kroner da anskaffelsesprosessen ble innledet, skulle konkurransen ha vært kunngjort.
- (20) Innklagede har overfor sekretariatet forklart at kontraktens verdi, ved innledningen av anskaffelsen, ble beregnet til å ende opp under terskelverdi for kunngjøringsplikt.
- (21) Det følger av forskriften § 5-3 første ledd at oppdragsgiver skal «*beregne kontraktens verdi på grunnlag av et anslag over den samlede betalingen ekskl. mva.*». Der oppdragsgivers antatte betaling kan kvantifiseres til et intervall eller innenfor en ramme, skal kontraktsverdien beregnes som om potensialet for denne rammen realiseres fullt ut, jf. eksempelvis klagenemndas avgjørelse i sak 2025/0452 avsnitt 39 med videre henvisning. Det følger videre av forskriften § 5-3 fjerde ledd at oppdragsgiver ikke skal velge beregningsmåte med det formål å unnta kontrakten fra kunngjøring. Endelig følger det av

forskriften § 5-3 annet ledd at beregningen av kontraktens verdi skal være *«forsvarlig på det tidspunktet oppdragsgiveren innleder anskaffelsesprosessen»*.

- (22) Etter det opplyste var det avsatt totalt 7,5 millioner kroner inkl. mva. for *«alle kostnader knyttet til kjøpet»* av isbryter. Budsjettrammen for kjøpet var altså høyere enn terskelverdien for kunngjøringsplikt. Hva som er budsjettet, og hva de faktiske kostnadene endte på, er imidlertid ikke avgjørende for hva innklagede hadde estimert at selve kjøpet ville koste da anskaffelsesprosessen ble innledet. Det avgjørende er om innklagede faktisk hadde estimert kontraktens verdi til å være under terskelverdi i forkant av anskaffelsen, og deretter om dette estimatet var forsvarlig.
- (23) Slik klagesaken er opplyst ble skipsmegler engasjert for å nettopp finne en isbryter som tilfredsstilte de behovene innklagede hadde. Siden vedkommende skulle formidle potensielle kjøp til innklagede, lå det innenfor innklagedes kontroll å velge båter som kostnadmessig lå innenfor det innklagede hadde estimert i forkant av prosessen. Sekretariatet har på denne bakgrunn ingen grunn til å betvile innklagedes forklaring om at de – da anskaffelsesprosessen ble innledet – beregnet at kjøpet av isbryteren ville ende opp under EØS-terskelverdi. At skipsmegleren innledet forhandlinger om *«M/S Stark»*, til tross for at prisen innledningsvis var over terskelverdi, betyr ikke at innklagede ikke hadde lagt til grunn at verdien på anskaffelsen var under EØS-terskelverdi. Klager har heller ikke bestridt forklaringen til innklagede. Etter dette må det legges til grunn at innklagede faktisk hadde estimert at kostnaden ved kjøpet skulle ende opp under EØS-terskelverdi. Spørsmålet for sekretariatet er om denne vurderingen var *«forsvarlig»*.
- (24) Etter det opplyste endte kjøpesummen opp på 397 000 euro, som tilsvarer ca. 4,41 millioner kroner. Kjøpet endte altså opp under EØS-terskelverdi, som taler for at estimatet som ble gjort av innklagede, var forsvarlig. Dersom det imidlertid legges til grunn at innklassingsgebyret på 700 000 kroner skal legges på kjøpesummen, ender kostnadene opp over EØS-terskelverdi. Sekretariatet kan imidlertid ikke se at dette innebærer at innklagedes estimat har vært uforsvarlig. Klager har heller ikke bestridt at innklagedes verddivurdering har vært uforsvarlig. Slik klagesaken er opplyst er det ikke tilstrekkelige holdepunkter for å kunne konkludere med at innklagedes estimat om at kjøpet ville ende opp under EØS-terskelverdi har vært uforsvarlig. Innklagede var dermed ikke forpliktet til å kunngjøre anskaffelsen av isbryter.
- (25) Kjøpet av isbryteren utgjør dermed ingen ulovlig direkte anskaffelse.

Bakgrunn – kjøp av flytekaier

- (26) Den 17. mars 2025 ble innklagede kontaktet av en leietaker i havnen, Norterminal Response AS, som ville selge sine to flytekaier. Flytekaiene bestod av betong på 36m x 9m, og hadde anker, kjetting, landgang, og var ferdig forankret og tilkoblet strøm. De lå med landfeste på innklagede sin grunn.
- (27) Ifølge styreprotokoll 12. juni 2025 ble det av styret i Kirkenes Havn enstemmig vedtatt kjøp av flytekaiene. Kontrakt med Norterminal Response AS ble inngått 12. juni 2025. Kjøpesummen var 750 000 kroner ekskl. mva. og inkluderte da *«2 stk stål/betong flytekaier komplett med kjetting og ankerfortøyning»*, *«1 stk. galvanisert landgang med låsbar port»*. Videre stod det at varen var *«Lokalisert og oppankret i bringbukta, besiktiget og i den stand de er»*.

Sekretariatets vurdering

- (28) En ulovlig direkte anskaffelse en anskaffelse som ikke er kunngjort, selv om det foreligger kunngjøringsplikt. I dette ligger det en forutsetning at kjøpet i seg selv utløser kunngjøringsplikten. Ettersom formålet ved overtakelsen av flytekaaien var å stille havnen til rådighet for sjøtransportører, er dette en havneaktivitet etter forsyningsforskriften § 1-7. Terskelverdien for kunngjøringsplikt for vare- og tjenestekontrakter, var på kjøpstidspunktet 4,6 millioner kroner ekskl. mva., jf. forsyningsforskriften § 17-1 første ledd og §§ 5-1 og 5-2.
- (29) Kjøpesummen på flytekaaien var 750 000 kroner ekskl. mva., og er dermed under terskelverdien for kunngjøringsplikt. Det forelå dermed ikke kunngjøringsplikt og klagers anførsel kan derfor klart ikke føre frem.

Bakgrunn – kjøp av arkitekttjenester

- (30) Den 3. oktober 2025 ble ApartEstudio AS engasjert som arkitekt for å utarbeide et innledende skisseprosjekt for et hotellprosjekt på havnefronten. Ifølge kontrakten var kostnaden for engasjementet 100 000 kroner ekskl. mva.

Sekretariatets vurdering

- (31) Sekretariatet viser til at kjøpet gjaldt arkitekttjenester, og følger dermed forskrift 12. august 2016 nr. 974 om offentlige anskaffelser (*anskaffelsesforskriften*). Utgangspunktet for anskaffelser over nasjonal terskelverdi er at de skal kunngjøres i Doffin, jf. anskaffelsesforskriften § 5-1 annet ledd og § 8-17 første ledd. Anskaffelser som overstiger EØS-terskelverdiene i anskaffelsesforskriften § 5-3, skal i tillegg kunngjøres i TED-databasen, jf. § 21-1. Terskelverdien for nasjonal kunngjøringsplikt var på kjøpstidspunktet «1,3 millioner kroner ekskl. mva.». Det er dermed klart at kjøpet av arkitekttjenester ikke utgjør en ulovlig direkte anskaffelse.
- (32) Ettersom sekretariatet har funnet at klagen ikke kan føre frem på dette punktet, avvises den som uhensiktsmessig for behandling i klagenemnda, jf. klagenemndsforskriften § 9.

Klageadgang:

Dere kan klage på avvisningsvedtaket til klagenemndas leder, som i så fall vil avgjøre om klagen likevel skal behandles av klagenemnda. Klagenemndas leder kan bare ta stilling til de faktiske forholdene som er vurdert i denne avvisningen, og det er ikke anledning til å fremme nye rettslige anførsler/påstander. Det holder derfor at du informerer sekretariatet om at du påklager avvisningsvedtaket.

En slik klage må foreligge senest tre virkedager etter at dere er blitt kjent med vårt avvisningsvedtak. Med virkedager menes her alle dager unntatt lørdager, søndager, offentlige helligdager og offentlige fridager. Klagefristen kan ikke forlenges.

Med hilsen

Daniel Eidsvåg-Knudsen
Juridisk rådgiver

Johan Aasheim Hjartnes
Avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

Mottakere:

KIRKENES HAVN SØR-VARANGER KOMMUNALT FORETAK
SØR-VARANGER FRP, Tore Fredrik Nilsen